

Submission 110

Schrijfonderwijs als cultuuronderwijs

Els Stronks

Universiteit Utrecht, Utrecht, Nederland

In het onderzoeksproject Schrijfakademie.nl ontwikkelen wij momenteel een nieuwe visie op het schrijfonderwijs in het Nederlandse voortgezet onderwijs. Die visie concretiseren we ook al in de digitale leeromgeving <http://schrijfakademie.nl>. De site is een proeftuin waarin we didactische vormen ontwikkelen die bij de visie passen, om zo een aantal hypothesen te testen.

Schrijfakademie.nl is ontstaan omdat het schrijfonderwijs op Nederlandse scholen volgens een rapport van de Onderwijsinspectie uit 2010 onder de maat is. Sindsdien wordt er veel nieuwe didactiek ontwikkeld om de resultaten te verbeteren, maar volgens een rapport van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren van de Taalunie uit 2015 blijven de gewenste verbeteringen nog uit.

Het huidige Nederlandse onderwijs, ook het onderwijs dat na 2010 ontstond, is gebaseerd op het schrijfmodel van Flower en Hayes uit 1981, en concentreert zich op de fasen van *planning* en *reviewing* van het schrijfproces uit dat model. Uit het ontwerponderzoek dat wij voor de nieuwe leeromgeving deden (interviews met docenten, leerlingen, didactische experts en literatuuronderzoek) kwam naar voren dat een aantal aanpassingen aan dat model gewenst zijn. Het gaat om aanpassingen die de fase van *translating* (als de pen op papier gaat) meer centraal zetten: 1. de rol voor de creativiteit van de schrijver zou groter moeten zijn (niet beperkt tot de fase van het plannen zoals bij Flower en Hayes het geval is); 2. de omliggende cultuur zou meer bij het schrijfproces moeten worden betrokken (in het model van Flower en Hayes alleen in beeld als het om het gebruik van (bepaalde) genres in die cultuur gaat). Zouden de schrijfresultaten verbeteren als we de schrijvers breder laten kijken naar wat er verder in die cultuur speelt op het niveau van grote thema's, maar ook op het niveau van specifiek woordgebruik, en representaties of juist de mogelijkheden om buiten die representaties te treden en out-of-the-box te denken en te schrijven?

Met name die tweede aanpassing is voor NT2-studenten en docenten mogelijk interessant. Is schrijfonderwijs voor hen een middel om op andere dan receptieve manier (als lezer of luisteraar) toegang te krijgen tot de Nederlandse cultuurtekst (netwerk van representaties) zoals Maaïke Meijer dat begrip geïntroduceerd heeft?

In deze lezing schets ik de didactische oplossingen die in de leeromgeving Schrijfakademie.nl tot nu toe gevonden zijn om deze vraag te beantwoorden. Ik leg eerst de wetenschappelijke afwegingen achter de didactiek uit (onderzoek naar internationale voorbeelden, of naar voorbeelden uit de geschiedenis van het Nederlandse schrijfonderwijs van voor de introductie van het model van Flower en Hayes). Dan bespreek ik de mogelijkheden die dit type schrijfonderwijs heeft voor NT2-studenten en docenten.

Inspectie van het Onderwijs (2010). *De staat van het onderwijs. Onderwijsverslag 2008/2009*. OCW.

Flower, L., & Hayes, J. (1981). A cognitive process theory of writing. *College Composition and Communication*, 32(4), 365-387.

Meijer, M. (1996). *In tekst gevat. Inleiding tot een kritiek van representatie*. AUP.

Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren (2015). *Vaart met Taalvaardigheid. Nederlands in het hoger onderwijs*. Taalunie.